

Lidská práva (idea)

Myšlenka všeobecných lidských práv má více „zdrojů“, nebo přesněji řečeno, je vyvolána a lidé si ji uvědomují z různých „motivů“. K těm motivům je třeba přihlížet, neboť sama myšlenka vylučuje možnost ji lidem, kteří s ní nesouhlasí, nějak vnucovat, prostě ji všem (a to od malička) oktrojovat. Na jedné straně je proto třeba zkoumat její potřebnost a nutnost, na druhé straně je třeba uvažovat o tom, jak posílit její přesvědčivost také pro ty lidi, kteří nejsou nakloněni zvažovat argumenty, které sice pro ni a pro nutnost jejího uznání svědčí, ale mohou být pro mnoho z nich neprůhledné nebo subjektivně nepřesvědčující. Právě proto je myšlenka lidských práv především velkým tématem filosofickým, daleko víc než tématem vědeckým: sama myšlenka „filosofie“ je totiž v podobné situaci jako myšlenka „lidských práv“. Také filosofie nemůže z podstaty věci rezignovat na opětovné oslovování všech lidí, tedy také a dokonce většinou nefilosofů; filosofie potřebuje ke svému „životu“ lidský zájem a chce být všem lidem v něčem a k něčemu potřebná a užitečná. Musí tedy i těm, kdo se jí nehodlají profesionálně věnovat, ukázat alespoň na některých případech, že vůči jejich otázkám a také životním problémům není necitlivá či dokonce hluchá. To ovšem ani v jednom případě neznamena, že samo téma „lidských práv“ nebo téma „filosofie“ může být kdykoli vyčerpáno v nějakém popularizujícím podání. Platí-li, že problém (téma, myšlenka, „idea“) lidských práv je – přinejmenším dnes – výsostným problémem filosofickým, znamená to zároveň, že tento problém (téma) nemůže být jednou provždy vyčerpán, ba že nemůže být „vyčerpán“ ani pouze pro tuto chvíli, pro dnešek, pro naši dobu. Má-li téma lidských práv svou minulost, tj. svou dosavadní historii a předhistorii, má také svou budoucnost, a to otevřenou budoucnost. Každý filosofický výklad tohoto tématu či problému musí tedy s touto otevřeností do budoucnosti počítat – a musí se pokoušet domýšlet své návrhy na řešení právě také z hlediska budoucnosti. (A tu ovšem bude také velmi záležet na tom, jak tu budoucnost a hledisko budoucnosti pochopíme; odhad budoucího vývoje na základě trendů a tendencí vlastně se skutečnou budoucností jako s něčím, co se otvírá, co se teprve má a může otevřít atd., nepočítá.)

(Písek, 070910-1.)